

N.F.S. Grundtvig “Den guddommelige Treenighed [Den christelige Børnelærdom, 1. udgave, 15. artikel]”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.13, november 2018

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tilføjet punktkommentarer i version 1.14, april 2019

Tilføjet indledning i version 1.21

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1858 (SJ: 1231)

Rettelsesliste til A, (SJ:)

Andre udgaver

US *Udvalgte Skrifter* 9

VU *Værker i Udvalg* 6

Teksten er etableret af Steen Tullberg

Punktkommentarer og tekstredigering er skrevet af Steen Tullberg, redigeret af Klaus Nielsen og Vanja Thaulow

Indledning er skrevet af Anders Holm, redigeret af Stine Kyslø Pedersen og Steen Tullberg

Tilsyn ved punktkommentarer ph.d. Anders Holm

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

|A:193 |US:471 |VU:144

Den guddommelige Treenighed.

(N. F. S. Grundtvig.)

Der er Tre, som vidner i Himlen: *Faderen* og *Ordet* og den *Helligaand*, og disse Tre er Eet.

Dette saa meget omtvilede og omtvistede Sprog har vore lutherske Skriftkloge været skjødesløse nok til at stille i Spidsen for alle de |VU:145 christelige Vidnesbyrd om den guddommelige Treenighed, og det ikke blot i deres kunstige Lærebygninger, men

ogsaa i *Børnelærdommen*, og havde derved frembragt den Mening baade i den lærde Verden og i Menigheden, at med dette *Sprogs Ægthed* stod og faldt den *christne Tro* paa Faderen og Sønnen og den *Helligaand*. Herved havde de Skriftkloge givet Troens Modstandere det skarpeste Vaaben i Hænderne, som de i det *attende* Aarhundrede brugde saa ubarmhjertig, at til Slutning hardtad ingen Skriftklog turde være Troen paa den virkelige Treenighed bekjendt, og Menigheden vidste slet ikke mere, hvad den turde troe; thi uagtet det er uforsvarlig sagt i vort oppudsede Nytestament fra 1817, at Sproget om de tre himmelske Vidner *fattes i alle* Haandskrifter og *gamle* Oversættelser, saa maatte dog en saadan Forsikkring gjøre læge Læsere i *Danmark* bange, og det er desuden ustridigt, at det omtvistede Sprogs Ægthed er *tvivlsommere* end de fleste saakaldte *Beviissteders* (*loca probantia*), som man har pralet med. Skulde derfor den christne Tro virkelig udledes og bevises af Bibelen, da var den ved de Skriftkloges Misgreb blevet aldeles ube|A:194viislig for os, thi naar man selv udraaber, at *det Skriftsprog*, hvoraf man især har udledt og hvorpaa man især har bygget Troen, maa opgives som *uægte*, da nytter det os jo slet ikke, om man byder os tyve andre Skriftsprog isteden, da Menigheden een Gang for alle har tabt Troen paa sine *Skriftkloges Ufeilbarhed*, hvormed dens *Bogtro* staaer og falder.

|US:472Da det nu imidlertid under alle Omstændigheder er *umuligt*, paa fri Haand, *uden* Forudsætning af den *christne Tro* og *Menighed*, at bevise enten lidt eller meget af Apostel-Skriftens Ægthed, saa maae vi erkjende, at Vorherre forsaavidt havde sin Haand i hine *Skriftkloges* uhyre *Misgreb*, som vi seent eller aldrig vilde blevet vor indgroede Fordom kvit, om Bogstav-Skriften som Troens Grundvold og Menighedens første Kundskabskilde, dersom ikke vore Skriftkloge i det syttende Aarhundrede, da de udgav hver Tøddel i Skriften for indblæst, havde erklæret en *sammenlappet* Boghandler-Vare, hvis Uægthed var soleklar,¹ for den *ægte Grund-Text*, og saa ovenikjøbet bygget den christne Grund-Tro paa et af de meest uhjemlede Skriftsprog, saa Menigheden enten maatte opgive sin christne Tro eller søge en anderledes fast Grundvold og gyldig Hjemmel for |VU:146den. I Sammenligning hermed maa det vel kaldes ubetydeligt, at det eneste *Haandskrift*, som man kan sige, har havt det tvivlsomme Sprog om de tre himmelske Vidner, den Haandskrift nemlig, hvorefter det Ny Testamente først blev trykt i Alcalá (Compluten|A:195seren), har *ikke* Sproget *saaledes*, som man beraaber sig paa det, og dernæst, at Sproget, selv naar dets Ægthed havde været ligesaa sikker som den var tvivlsom, slet ikke kunde hjemlet den *christne Tro* paa *Faderen* og *Sønnen* og den *Helligaand*, da det *andet* Vidne jo ikke, som i Troes-Bekjendelsen og Daabs-Ordet, kaldes "*Sønnen*", men "*Ordet*", og Sproget altsaa godt lod sig indrømme, uden at bekjende, at *Jesus Christus* er *Guds*

Søn, som jo dog baade efter Johannes-Brevet og efter al Erfaring er *Christendommens Grundsætning*, hvormed den staaer og falder; men man seer dog let, at det Halve vilde være nok til at bevise vedkommende Skriftkloges Daarskab, som roste sig af, at de kunde bevise hele Christendommen af *Skriften* og *forudsatte* dog i de saakaldte Beviser Alt hvad der ved dem skulde bevises.

Nu, da vi endelig har opdaget, hvad man kun længe oversaae, fordi det laae lige for Næsen, at ligesom den christne Menighed med sit eget Liv maa bevise sin Tilværelse, saaledes maa den ogsaa forudsætte og paastaae, at *den Tro*, som den selv ved Daaben bekjender sig til, og ingen anden, er den ægte *christne Tro*, hvorefter alle Bøger saavel som alle saakaldte Christnes *Christelighed* er at bedømme, nu kan det aabenbar være [|US:473](#) Menigheden aldeles ligegyldigt, enten det er et *ægte* Apostel-Ord eller ikke, at der er tre himmelske Vidner: Faderen og Ordet og den Helligaand og at disse Tre er Eet, saa derom kan vi lade dem trættes, der ikke er skriftkloge paa Guds Rige, men kun selvkloge paa Skriften, medens vi indskrænker os til den Paastand, at skal Sproget om [|A:196](#) de tre himmelske Vidner være *apostolisk* og *christelig* ægte, da maa ved "*Ordet*" menes "*Sønnen*" Vorherre *Jesus Christus*, og da maa Udsagnet om de *Trendes Eenhed* ei udtrykke mere end hvad der kan afhjemles med Menighedens Troes-Bekjendelse og Daabs-Ordet, saa at hvis der skulde ligge mere deri, bliver det den christne Menighed uvedkommende. De Skriftkloge har nemlig tit baade talt og skrevet saaledes om *Eenheden* af de *tre* himmelske Vidner, at Modstanderne, med mere eller mindre Ret, deri fandt en [|VU:147](#) klar *Selv-Modsigelse*, og at i alt Fald Menighedens Forestillinger om *Trehedens* Virkelighed derved, istedenfor at klares, maatte formørkes og forvirres, saa vi maae berolige Menigheden med den *Oplysning*, at hvis de Skriftsteder, Vedkommende har beraabt sig paa, virkelig forudsatte det samme Vilderede, da kunde de umulig være apostolisk ægte. Det *Samme* gjælder om Konst-Ordet "*Treenighed*" (det græske trias og det latinske trinitas), saa at hvis deri fandtes noget Uforsvarligt, da blev det de Skriftkloges egen Sag, og ikke Menighedens, som kun har at vedstaae og forsvare hvad den heel og holden ved Daaben bekjender sig til at troe og lader sig døbe paa.

Kun da forsaa vidt som *Treenigheden*, eller *Eenheden* af de tre Vidner, ikke modsiger eller ophæver den virkelige *Trehed*, maae vi paa Menighedens Vegne vedkjende os og forsvare Konst-Ordet som Navn paa det evige Fælleddskab, hvori Faderen og Sønnen og den Helligaand nyde og bruge den *ene og samme* Guddommelighed, i den Følge og det Forhold, som deres *Egen-Navne* Fader og Søn og Helligaand [|A:197](#) udtrykker. Ogsaa da vil Herrens og Menighedens Fjender paastaae, at vi enten dyrke *tre Guder* eller gjør os skyldige i en klar *Selv-Modsigelse*, men i Sikkerheden paa, at vi forsaa vidt har

Herren, som er *Sandheden*, med os, hører vi rolig paa den ubeviislige Beskyldning for *Afguderi* eller grov *Løgnagtighed*, og siger med Apostelen Paulus: der er kun *een* Gud og ingen anden, thi hvormange der end kaldes Guder enten i Himlen eller paa Jorden, som om der var mange Guder og mange Herrer, saa har vi dog kun *een Gud-Fader*, af hvem Alting er, og vi til Ham, og *een Herre Jesus Christus*, ved hvem Alting er, og vi ved [|US:474](#)ham². Denne *Over-Ordning* af *Faderen*, som vi i Skriften har baade Pauli og Herrens eget Vidnesbyrd for, kræver vistnok en tilsvarende *Under-Ordning* af *Sønnen*, som de saakaldte *snorrette* (orthodoxe) Skriftekloge vel enten har gjort til Kjættereri eller dog korset sig for, men som desuagtet er uundgaaelig nødvendig, fordi to *sideordnede* Guddoms-Bærere, som to *Uafhængigheder*, er en klar *Selv-Modsigelse*. Denne *Sønnens Under-Ordning*, som ligger i *Sønne-Navnet* selv, naar det tages *levende*, maae vi imidlertid udtrykkelig indskrænke til hvad der ligger i *Sønligheden*, som skrevet staaer, at skjøndt Sønnen slet *intet* kan gjøre *af sig selv*, saa er det ham dog givet at have Livet i *sig selv*, og saa gjør han [|VU:148](#)dog Alt hvad Faderen gjør, hvorfor de skal alle ære Sønnen ligesom de ære Faderen, thi ligesom Faderen opvækker Døde og gjør levende, [|A:198](#)saaledes gjør ogsaa Sønnen levende *hvem han vil*. Naar derfor gamle og nye Kjætttere paa Grund af den *Under-Ordning*, som baade ligger i *Sønne-Navnet* og i den guddommelige Uafhængigheds *Udelelighed*, har villet gjøre Sønnen til *mindre end Gud*, da nægtede de, som skrevet staaer, derved baade *Faderen* og *Sønnen*, thi Gud kunde jo ikke være *evig Fader*, hvis han ikke havde en *evig Søn*, og dog maa Gud være *evig alt hvad han er*.

Den christelige Treenighed er altsaa en guddommelig *Fader* og en guddommelig *Søn* og en guddommelig *Fælles-Aand*, som i denne Orden og Følge er med evig Selv-Bevidsthed lige gode om alt Guddommeligt, undtagen *Uafhængigheden*, som Gud-Fader med det guddommelige *Fader-Navn* nødvendig har sig selv alene forbeholden.

Ligesom vi nu, ved at udlede den christelige Treenigheds-Tanke udelukkende af Menighedens Fællesbekjendelse og Daabs-Ordet, undgaaer al Selv-Modsigelse og alt Kjættereri om *Sønnen*, saaledes undgaaer vi ogsaa derved den Grund-Vildfarelse om den *Helligaand*, at der egentlig *ingen Helligaand* skulde være til, men kun en Slags hellig *Aande*, sig selv ligesaa ubevidst som vores Aande, thi i Daabs-Ordet maa *Helligaandens Navn* nødvendig være eensartet med *Faderens* og *Sønnens* Navn, følgelig udtrykke *Selv-Bevidsthed* eller aandelig Personlighed, hvorfor der da ogsaa staaer skrevet om ham efter Herrens egen Mund, som om en *aandelig Person*, at han taler ikke *af sig selv*, og der staaer atter skrevet, at han *randsager* [|A:199|US:475](#)Guds Dybheder og at han *uddeler* af Guddoms-Kræfterne til enhver, *som han vil*.

Saaledes er da den christelige Tro paa Treenigheden at forstaae og at beskrive, og naar man nu christelig betragter Forsøgene paa nærmere at oplyse og forklare den guddommelige Treenighed, da skal hverken *Grækernes* i Oldtiden eller *Latinernes* i Middelalderen eller *Tydsckernes* i Nytaarstiden friste os til Efterligning, da de enten gik ud fra *Vanthro* eller førde dertil, men ved de Lys, som nu brænder, kan vi ikke blot klarlig see, at Misheldet var en nødvendig Følge af Misgrebene, men vi opdager ogsaa let, at der er en *Oplysning* af Treenighedens guddommelige Forhold, som Troen og Aanden ikke blot taaler men kræver, for at det evige Livs-Ord i den gode Jord kan bære fuldmoden Frugt.

|VU:149 Det følger nu af sig selv, at det Guddommelige, som *overgaaer Menneske-Begrebet* i sig selv, umulig kan blive os klart uden igjennem en Deeltagelse i *Guddoms-Livet*, som bliver sig selv klar, saa at naar man desuagtet med sin *Selvklogskab* indbilder sig at kunne randsage Treenigheden og forklare Guddommen, da er det fordi man ikke troer paa den levende sig selv bevidste Gud, men opdigter et *Alguderi* (en Pantheisme), der er det værste *Afguderi*, da Mennesket derved ret egenlig forguder sig selv, som om det var i *ham selv*, *Guddoms-Tanken* først begyndte at komme til *Bevidsthed*, og det er aabenbar ligesaa *uchristeligt* som *ugudeligt*, thi denne *Selv-Forgudelse* vil netop klare sig hos *Falskeblakken* (Anti-Christ), der udgiver *sig selv* for den *eneste Gud*, som Herren sagde: Jeg kom i min *Faders Navn*, og **|A:200** I modtog mig ikke, men der kommer en *Anden i sit eget Navn*, ham vil I modtage.

Denne saakaldte *Forklaring*, som kun er en *Forkvakling* af det guddommelige Treenigheds-Begreb, kan imidlertid kun finde Sted og finde Indgang fordi Mennesket, skabt i *Guds Billede*, baade maa have og maa kunne finde en Billed-Lighed og et Skygge-Billede hos sig af den guddommelige Treenighed, Billed-Ligheden nemlig i *Hjertets*, *Mundens* og *Haandens* trefoldige Liv, og Skyggebilledet i de tilsvarende Sjæle-Begreber: *Kjærlighed*, *Sandhed* og *Livs-Kraft*. Ogsaa maae vi ved Oplysningen af den guddommelige Treenighed lægge vel Mærke til begge Dele, hvorom Skriften stadig minder os, baade ved *billedlig* at tilskrive Gud *Hjerte*, *Mund* og *Haand*, og ved med Eftertryk at kalde *Gud* (Faderen) *Kjærligheden* og *Sønnen* **|US:476** *Sandheden* og *Hellig-Aanden Livskraften*, men ligesom det kun er af *Troesbekjendelsen* og *Daabs-Ordet* vi lærer at kjende den rette Orden og Følge i Treenigheden, saaledes er det ogsaa kun af *Christus-Livet*, som den sande *Christelighed*, vi kan oplyses om den guddommelige Treenigheds Aabenbarelse i en levende *personlig* Virksomhed. Var nemlig Mennesket ikke faldet, da maae vi vel forudsætte, at han under Guds Aands Styrelse kunde gjennem Livsudviklingen og Selvbetraktningen kommet baade til en levende Tanke om den guddommelige Treenighed og til Oplysning om dens personlige Virksomhed, men efter Syndefaldet, da Mennesket i alle

Maader trængte til en *overordenlig* Aabenbaring for at naae til den sande Guds-[|VU:150](#)Kundskab [|A:201](#)og Gudsdyrkelse, da er det først ved den *christelige* Aabenbaring, vi kan faae Kundskab om Guddommens trefoldige Personlighed og kun gjennem det nye *christelige* Menneskeliv, vi kan spore Guddommens *personlige* Virksomhed.

Naar vi derimod ved Aands-Forkyndelsen af Troes-Ordet og Daabs-Ordet i uopløselig Sammenhæng, har vundet Tro paa Gud-Fader som *Enevolds-Herren* (pantokrator) og *Skaberen*, og paa Gud-Faders eenbaarne *Søn* som den i Kjødet komne *Jesus Christus*, *Frelser* og *Dommer*, og paa *Helligaanden* som *Menighedens* evige *Livskraft*, da seer vi ikke blot, at den guddommelige Treenighed ganske rigtig i sin levende Aabenbarelse personlig svarer til Treenigheds-Begrebet: *Kjærlighed*, *Sandhed* og den fælles *Livskraft*, og at Sønnens, Vorherres *Jesu Christi* Manddom med *Hjerte*, *Mund* og *Haand* levende udtrykker den guddommelige *Kjærlighed*, *Sandhed* og *Kraft*, men vi kan ogsaa slutte os til, at *Menigheds-Livet i Christus* maa have kjendelige Spor af den guddommelige Treenigheds *personlige* Virksomhed.

Førend vi imidlertid med mindste Held kan lede herom, maa vi have opdaget de christelige *Livstegn* i *Menighedens* levende *Troesbekjendelse*, i *Aands-Forkyndelsen* af det tilsvarende Evangelium, og i den deraf udspringende *Menigheds-Lovsang*, som naar de er levende, unægtelig udtrykker et eiendommeligt *christent* Liv, da det levende *Udtryk* altid beviser et tilsvarende levende *Indtryk*. Dog, selv naar vi tillige har besindet os paa, at disse christelige Livstegn forudsætter et trefoldigt [|A:202](#)Christus-Liv af *Tro* og *Haab* og *Kjærlighed*, hvori vi maa kunne spore Treenighedens *personlige* Virksomhed, saa støder vi dog strax paa en uoverstigelig Hindring for Treenighedens klare Erkjendelse (Beskuelsen Ansigt til Ansigt) i *Guds-Rigets* tilsvarende [|US:477](#)*Tredobbelthed*, som *Aandens* og *Sønnens* og *Faderens* Rige, thi da *Menigheds-Livet*, lige til Herren kommer øiensynlig igjen, *kun* er *aandeligt*, saa er Livs-Erfaringen indskrænket til Guds-Riget i *Aanden*, fordi det er kun gjennem den *Helligaands Personlighed*, baade *Sønnens* og *Faderens* Personlighed virker hos Menigheden. Fra dette Stade sees det vel allerklarest, hvad for Resten fra alle Sider er klart nok, at med *Troen* paa den *Helligaands Personlighed* staaer og falder al *levende Christendom*, thi kun i *Aanden* [|VU:151](#)er Gud virkelig levende og levendegjørende hos os, og derfor er *Troen*, som den *Helligaand* personlig virker, *Grundvolden* for hele Christus-Livet under Herrens tilsyneladende *Fraværelse*, som skrevet staaer: nu færdes vi i *Troen*, ikke i *Beskuelsen*, og atter: hvad vi lever, det *lever* vi i Gud-Søns *Tro*.

Anderledes vil det imidlertid være, naar Vorherre *Jesus Christus* kommer i sin Herlighed og sidder *personlig* paa Thronen,

som skrevet staaer: I Elskelige! nu er vi Guds Børn, og det er endnu ikke aabenbart hvad vi skal blive, men vi veed, at naar *han* aabenbares, da skal vi blive *ham lige*, thi vi skal *see* ham, *som* han er, og atter: Eders Liv er skjult med *Christus* i Gud, men naar *Christus* vort *Liv* aabenbares, da skal ogsaa I aabenbares |A:203 med ham i Herlighed³. Vi maae her, hvor det ikke er Skriftklogskab, men *Menigheds-Livet*, hvorom Talen dreier sig, hverken lade os forville eller forstyrre af Tvisten om Aabenbarings-Bogen og det saakaldte *Tusindaars-Rige*, men skal blot minde om, hvad alle levende Christne kan forstaae, at Vorherres *Jesu Christi Kongedømme*, saavelsom hans Rige paa Jorden, er kun *virkelige i Aanden* og maa dog engang blive ligesaa virkelige i alle Maader, som han er et *virkeligt Menneske* baade med Sjæl og Legeme, og det er soleklart, at *Sønnens* som *Sandhedens* Rige paa Jorden er netop ligesaa skjult og ligesaavel en *Troes-Sag*, som *Christus-Riget*, og maa dog nødvendig *engang* aabenbares i Herlighed, saa Jorderige dømmes med Ret og Folkene med *Sandhed*, og saa at alle Løgnens Munde tilstoppes. Den samme Retfærdighed, Fred og Glæde, som nu udgjør Guds Rige i *Aanden*, vil da ogsaa udgjøre det, men baade i Aanden og for Haanden, saa det *Indvendige* er blevet *udvendigt*, som Herren selv har sagt, det skal være, fordi Han, som skabde det *Indvendige*, Han skabde ogsaa det *Udvendige*.

Endelig skimter vi i det Fjerne og Skjulte det *Faderens* |US:478 *Rige*, om hvis Tilkommelse vi daglig beder i Herrens Bøn, og hvori Faderens *personlige* Liv og Virksomhed skal aabenbare sig, som skrevet staaer om *Christi* Atterkomst: da er vi ved *Maalet*, naar han overgiver *Gud* og *Faderen* Riget, thi han (Sønnen) skal herske, indtil *Han* (Faderen) har |A:204 lagt ham (Sønnen) alle Fjender under Fod, og *Døden* er den sidste Fjende, som udryddes, for at Alt kan lægges ham under Fod; men naar han (Aanden) siger, at *Alt* er ham |VU:152 (Sønnen) underlagt, da er det jo med Undtagelse af *Ham* (Faderen), som underlægger ham (Sønnen) Alt, og naar da Alt er *Sønnen* underlagt, da skal han selv underlægge sig *Ham* (Faderen), som underlagde ham Alt, for at *Gud* maa være *Alt i Alt*⁴. De saakaldte snorrette (orthodoxe) Skriftkloge har vistnok paastaet, at dette Skriftsprog kunde og skulde forstaaes om *Sønnen* blot som *Menneske-Søn*, men derom behøver vi ikke her at tvistes med dem, da vi ikke med Skriftsproget vil bevise noget om *Sønnens* og *Faderens Rige*, men bruger det kun fordi det i vore Øine betegner uforbederlig hvad *Christi* Aand ogsaa har aabenbaret os om *Faderens* som den *personlige Kjærligheds* Rige, der først kan aabenbares, naar den gode Strid, som den *personlige Sandhed* i Tidens Løb har ført med den *personlige Løgn*, er udstridt, saa alt Personligt er *Sandhed* underlagt, thi først da kan den *Kjærlighed*, som ikke kan elske Andet end *Sandhed*, vise sig at være *Alt i Alt*, men da maa den det ogsaa, fordi *Kjærlighed* ene er

Fuldkommenheds-Baandet, som skænker Alt hvad det omfatter evigt Liv og stedsevarende Glæde. Dette er i sig selv, i *Begrebet*, klart nok, men hvorledes Begrebet levende udfyldes ved Faderens *personlige* Aabenbarelse, derom vil vi først i *Sønnens Rige* kunne gjøre os en levende Forestilling.

|A:205 Naar vi imidlertid med denne Oplysning eftersporer Treenighedens *personlige* Virksomhed paa *Christus-Livet i Aanden*, da opdager vi let, at ligesom *Troen* aabenbarer *Helligaandens personlige* Virkning, saaledes maa *Haabet*, Guds Herligheds Haab, tilskrives *Sønnens personlige* Virksomhed, som skrevet staaer: Jeg *haaber* i den *Herre Jesus*⁵, og atter: Herlighedens *Haab*, som er *Christus i Eder*⁶, medens *Kjærligheden*, den *Kjærlighed*, som er Lovens Fylde, nødvendig maa tilskrives *Faderens personlige* Virksomhed, da kun Han er *Kjærlighed*, og det er *Kjærlighedens* mageløse Fortrin at *komme af sig selv*. Da det nu igjen er *Troes-Ordet* ved *Daaben*, **|US:479**hvorigjennem den *Helligaand*, som den guddommelige Ordfører og Talsmand *personlig* virker den tilsvarende *Christen-Tro*, saa maa det være *Sønnen*, som, skjult i *Aanden*, *personlig* virker *Haabet* gennem *Daabs-Ordet* og hans egen Bøn "*Fadervor*" i *Menighedens Mund*, og det maa være *Faderen*, skjult med *Sønnen* i *Aanden*, som gennem **|VU:153***Nadver-Ordet personlig* medvirker til den *guddommelige* *Kjærligheds* Opkomst og *Væxt*, som skrevet staaer: dersom Nogen elsker mig, da fastholder han mit Ord, og da skal min *Fader* elske ham, og *vi* skal (begge) komme til ham og bygge og boe hos ham⁷, og atter: jeg bøier mine Knæ for Vorherres *Jesu Christi Fader*, af Hvem al *Faderlighed* i Himlen og paa *Jorden* bærer Navn, for at *Christus* ved *Troen* maa boe i Eders Hjerter, og I, rodfæstede og grund**|A:206**fæstede i *Kjærlighed*, mægte med alle de *Hellige* at fatte det Lange og det Brede, det Dybe og det Høie, og lære at kjende *Christi* overstrømmende *Kundskabs-Kjærlighed*, saa I kan fuldelig føies til hele *Guds-Fylden*!⁸

Uagtet vi saaledes, ved den christelige Oplysning, vi har opnaaet, maae være helbredede for den Indbildning at ville forklare og beskrive hvad vi hverken har oplevet, eller kan i dette Verdens-Aar opleve, saa kan vi dog skimte, hvordan en christelig Lærebygning, som en Tegning til det ny Jerusalem vilde see ud, og da *Livet* i *Troen*, og *Guds-Riget* i *Aanden*, ikke blot er et sandt Forbillede, men ogsaa en virkelig Forsmag paa hvad der i *Sønnens* og *Faderens Rige*, ved *Haabets* og *Kjærlighedens* fuldkomne Aabenbarelse, skal opnaaes, saa skinner der virkelig alt nu et Lys som syv Dages Lys over den *Livets Vei*, som Vorherre *Jesu Christus* ikke blot har banet og ledsager os paa med *Sandheds-Aanden*, men som han igrunden *selv er*, og selv har vedkjendt sig at være i *Ordet*: jeg er *Veien* og *Sandheden* og *Livet*, der kommer Ingen til *Faderen* uden ad (igjennem) mig, og vi føler os visse paa, at ved hvert

Fremskridt, vi gjør ad denne Vei, des klarere skal vi kjende den Retfærdighed, Fred og Glæde, som Guds-Riget er i Aanden, i Sønnen og i Faderen, til vi naaer den Klarhed, som Sønnen havde hos Faderen, før Verdens Grundvold blev lagt, og hvori han kjender Faderen, *ligesom Faderen* kjender ham.

1

Den efter de *hollandske* Forlæggere saakaldte *Elzewiriske* Udgave af det Ny Testamente.

2

1 Cor. 8.

3

Coll. 3.

4

1 Cor. 15.

5

Philip. 2.

6

Coloss. 1.

7

Joh. 14.

8

Eph. 3.